Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXX/235/2017
Rady Miejskiej Będzina
z dnia 22 lutego 2017 roku

Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2016 rok

Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej

luty 2017

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 został przyjęty Uchwałą Nr XIV/98/2015 Rady Miejskiej Będzina z dnia 25 listopada 2015 roku. Określił cele, metody i zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Realizacja zadań była opiniowana i koordynowana przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na przestrzeni 2016 roku, członkowie Komisji działali w dwóch podkomisjach, zgodnie z Regulaminem, przyjętym przez Prezydenta Miasta Będzina Zarządzeniem Nr 0150.49.2013 z dnia 27 lutego 2013 roku. Ogółem odbyło się 16 posiedzeń Komisji w pełnym składzie oraz 58 posiedzeń Podkomisji.

Pierwsza Podkomisja, zajmująca się opiniowaniem wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, odbyła łącznie 18 wyjazdów, na podstawie których sporządzono postanowienia o spełnieniu przez lokal wszystkich warunków i zasad wymaganych do sprzedaży alkoholu. W sumie w 2016 roku wydano 134 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym 82 zezwolenia na sprzedaż detaliczną, 20 zezwoleń na sprzedaż w punktach gastronomicznych, 28 zezwoleń jednorazowych oraz 4 zezwolenia na organizację przyjęć.

Druga Podkomisja, przeprowadzająca rozmowy motywująco - interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu wezwała w trakcie swoich 40 posiedzeń 321 osób, w tym po raz pierwszy wezwano na rozmowy 173 osoby, w tym 126 mężczyzn i 47 kobiet.

W minionym roku złożone zostały 174 wnioski o objęcie leczeniem odwykowym, w tym 47 wniosków odnosiło się do mieszkanek naszego miasta. Zatem prawie co czwarty złożony wniosek dotyczył kobiety. Spośród wszystkich wniosków najwięcej, bo 71 złożonych zostało przez Komendę Powiatową Policji w Będzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie skierował 69 wniosków, rodzina 22 wnioski, Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu – 6, kuratorzy sądowi – 5, i 1 wniosek wpłynął z placówki oświatowo - wychowawczej.

Na wniosek Podkomisji na badania do biegłego specjalisty psychoterapii uzależnień i biegłego psychiatry, orzekających o stopniu uzależnienia od alkoholu, skierowano 92 osoby, z tego sporządzonych zostało 50 opinii. Spośród wszystkich przebadanych u 16 osób nie stwierdzono uzależnienia od alkoholu. Łącznie biegli otrzymali wynagrodzenie w wysokości *12 000* złotych, co stanowi *240* złotych za jedną opinię.

Ponadto Podkomisja skierowała do Sądu Rejonowego w Będzinie 64 wnioski, w tym 37 wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego z opinią biegłych sądowych oraz 27 wniosków bez opinii. Z tytułu przekazanych wniosków dokonano opłaty sądowej w wysokości *2 560 złotych tj.* 40 złotych za jeden wniosek. Z informacji otrzymanych z Sądu Rejonowego w Będzinie wynika, że na przestrzeni ubiegłego roku wobec 60 osób, będących mieszkańcami miasta orzeczono

obowiązek leczenia w systemie ambulatoryjnym, a wobec 11 obowiązek leczenia w systemie stacjonarnym.

W minionym roku, prawie co piąta osoba zgłoszona do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, skierowana została do Sądu na leczenie odwykowe. Pozostałe osoby zobowiązały się do podjęcia leczenia na własną rękę, bądź w ogóle nie były wzywane na posiedzenie komisji, ponieważ wnioskodawca wycofał go lub czasowo zawiesił. Były też osoby - wezwane przez Komisję, u których powtórnie przeprowadzono rozeznanie aktualnej sytuacji, i w konsekwencji sprawa została umorzona ze względu na trwającą terapię i poprawę zachowania, a także takie wnioski, które nie spełniały przesłanek art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości do prowadzenia postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Za udział w pracach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, członkowie otrzymali wynagrodzenie wraz z pochodnymi w wysokości *41 307,95* złotych.

Realizując I zadanie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok, wskazujące na konieczność **zapewnienia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu,** podejmowane były działania zmniejszające degradacje psychofizyczną osób uzależnionych i ich rodzin.

Gwarantując mieszkańcom dostępność do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych obejmujących przeciwdziałanie uzależnieniom, na podstawie umowy zawartej z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Marvit" w Będzinie zakupione zostały usługi z zakresu: prowadzenia konsultacji indywidualnych dla osób z problemem nadużywania alkoholu, uzależnionych od alkoholu oraz dla członków rodzin z problemem alkoholowym. W okresie od stycznia do grudnia 2016 roku konsultacje były świadczone cztery razy w tygodniu, w łącznym wymiarze 20 godzin. Przeprowadzono w sumie 880 godzin konsultacji motywujących do podjęcia leczenia odwykowego i zmiany szkodliwego wzoru picia oraz informujące o placówkach lecznictwa odwykowego, to w porównaniu z rokiem 2015 o 80 godzin więcej. W spotkaniach konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu uczestniczyło 76 osób, w tym 17 kobiet, którym udzielono łącznie 279 konsultacji natomiast w spotkaniach konsultacyjnych dla osób współuzależnionych uczestniczyły 74 osoby, w tym 63 kobiety, którym łącznie udzielono 292 konsultacje. Łączny koszt konsultacji wyniósł 79 *191,20* złotych.

W minionym roku pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej, świadczyły także funkcjonujące na terenie miasta Punkty Konsultacyjno – Informacyjne (zlokalizowane przy: Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, Szkole Podstawowej Nr 6 i Miejskiej Świetlicy Środowiskowej). Do ich zadań należało: udzielanie wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania

przemocy, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej, gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny, motywowanie w przypadku występującego w rodzinie alkoholizmu do podjęcia psychoterapii w zakładach lecznictwa odwykowego. Z bezpłatnych porad prawnych, świadczonych w wymiarze ośmiu godzin tygodniowo skorzystało ogółem 565 osób, którym udzielono porad głównie z zakresu prawa rodzinnego. Z 506 sesji terapeutycznych świadczonych przez psychologa przez dwanaście godzin tygodniowo, skorzystało w sumie 155 osób. Klientami punktów są głównie kobiety. Praca terapeutyczna psychologa zmierzała do:

a) pogłębienia wglądu we własne mechanizmy zachowania,
b) pogłębiania samoświadomości w zakresie własnych deficytów i zasobów,
c) mobilizowania wewnętrznych zasobów i potencjału niezbędnego do efektywnego radzenia sobie z trudnościami,
d) urealniania poczucia własnej wartości i samooceny,
e) budowania wewnętrznej autonomii,
f) radzenia sobie z cudzą i własną agresją,
g) wspierania abstynencji,
h) wzmacniania gotowości na pożądane zmiany w kierunku poprawy jakości własnego życia,
i) kształtowania asertywnych postaw i budowania świadomości własnych praw,
j) kształtowania prawidłowych postaw rodzicielskich,
k) modelowania prawidłowych wzorców komunikacji interpersonalnej,
l) psychoedukacji na temat przemocy w rodzinie, problematyki uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu

Udzielający pomocy prawnik i psycholog otrzymali za swoją pracę wynagrodzenie w łącznej wysokości *55 850,00* złotych.

Konsekwentnie od lat trwa współpraca gminy z placówkami lecznictwa odwykowego zarówno w systemie ambulatoryjnym, jak i stacjonarnym. Z leczenia niestacjonarnego skorzystało w sumie 165 osób, w tym:

- w Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Pro Salute" – Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Będzinie – 64 osoby, w tym 15 kobiet,
- w Poradni Terapii Uzależnień Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi - 71 osób, w tym 16 kobiet. Ponadto 32 osoby uczestniczyły w terapii grupowej, w tym 12 kobiet, 12 osób zobowiązanych zostało do podjęcia terapii przez Sąd Rejonowy w Będzinie,

- w Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnienia od Alkoholu w Sosnowcu – 61 osób (dane od 1.01.2016 roku do 30.09.2016 roku),
- w Poradni Terapii Uzależnienia przy Centrum Psychiatrii w Katowicach – 29 osób, w tym 14 kobiet
- w Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu Mens Sana w Mysłowicach – 1 osoba,
- Poradnia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu NZOZ „Merkury" w Dąbrowie Górniczej po raz kolejny odmówiła podania liczby mieszkańców objętych leczeniem odwykowym.

W placówkach lecznictwa stacjonarnego podjęło leczenie ogółem 411 mieszkańców Będzina. W Centrum Psychiatrii w Katowicach na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu przebywało 7 osób, w tym 2 kobiety, w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Państwowym Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku leczyły się 2 kobiety, w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzycach 27 osób, w Wojewódzkim Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublińcu 3 osoby, na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy Centrum Psychiatrii w Skoczowie 2 osoby. W Powiatowym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie hospitalizowano z tytułu nadużywania alkoholu 370 osób, w tym 61 kobiet. Odnotowano także 26 zgonów, w tym 5 kobiet.

Po raz kolejny Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Parzymiechach odmówił podania liczby mieszkańców objętych leczeniem odwykowym, z uwagi na duży zakres realizowanych obowiązków.

Ilość mieszkańców Będzina podejmujących leczenie odwykowe o charakterze ambulatoryjnym i stacjonarnym prezentuje poniższa tabela:

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Leczenie ambulatoryjne	306	283	383	224	282	295	285	225	226
Leczenie stacjonarne	65	65	78	75	120	100	150	167	411
Ogółem	**371**	**348**	**461**	**299**	**402**	**395**	**435**	**392**	**576**

Źródło: placówki leczenia odwykowego w latach 2008-2016

Przedstawione dane dotyczące liczby leczonych nie obrazują faktycznej skali problemu, gdyż znaczna część osób doznających zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu nie podejmuje leczenia.

W ramach II zadania ujętego w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok realizowane były cele dotyczące **udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.** Jednym z najważniejszych zadań w tym zakresie były zorganizowane i prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci pochodzących ze środowisk dotkniętych alkoholizmem. W minionym roku działało na terenie miasta 16 grup socjoterapeutycznych - przy Szkole Podstawowej nr 4, nr 6, nr 8, nr 10, nr 11, Miejskim Zespole Szkół nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, Gimnazjum nr 1 i nr 3. W sumie w 72 dwugodzinnych spotkaniach uczestniczyło 160 dzieci. Zajęcia prowadzone były łącznie przez 32 wykwalifikowanych w tym zakresie pedagogów, którzy otrzymali z tego tytułu wynagrodzenie wraz z pochodnymi w wysokości 199 353,38 złotych.

Zajęcia socjoterapeutyczne odbywały się zgodnie z autorskimi programami rozwojowo-terapeutycznymi, opracowanymi na podstawie indywidualnych diagnoz dzieci. Miała miejsce praca w kontakcie indywidualnym z dzieckiem oraz rodziną w zakresie podejmowania prób rozwiązywania problemów rodziny. Realizowane były cele dotyczące wspierania rozwoju osobowościowego dzieci, poprzez rozwijanie w uczestnikach samoakceptacji, modelowanie pozytywnej oceny samego siebie, wzmacnianie umiejętności wyrażania własnych uczuć i emocji. W ramach zajęć uczniowie byli również dożywiani, na ten cel wydatkowano kwotę 47 896,30 złotych. Dodatkowo zostały zakupione dla dzieci materiały plastyczne za 12 760,19 złotych, książki i gry edukacyjne za 4 736,35 złotych. Dzieci wzięły udział w wycieczkach do kina i teatru za łączną kwotę 14 239,60 złotych. W sumie na działalność wszystkich grup socjoterapeutycznych wydatkowano *278 985,82* złotych.

Dla pedagogów szkolnych prowadzących zajęcia socjoterapeutyczne zakupiono roczną prenumeratę czasopism „Remedium" i „Świat Problemów". Wydano na ten cel *4 013,10* złotych. Ponadto mając na uwadze podnoszenie kompetencji nauczycieli pokryty został koszt kursu internetowego e- learning pn. „Uczeń niezwykły, czyli kto" na kwotę *5904 złote* dla 34 pedagogów.

Starając się zagwarantować dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym zwiększony dostęp do zajęć socjoterapeutycznych, kompensacyjnych i kulturalno-sportowych ogłoszony został przez Prezydenta Miasta Będzina konkurs na realizację zadania pn. „Prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z terenu miasta Będzina". Wysokość zabezpieczonej na ten cel dotacji wynosiła 25 000 złotych. Na konkurs nie wpłynęła żadna oferta.

Na terenie miasta funkcjonowały także świetlice środowiskowe będące placówkami samorządowymi, jak Miejska Świetlica Środowiskowa oraz powiatowy Ośrodek Wspierania

Dziecka i Rodziny. Działalność Miejskiej Świetlicy Środowiskowej finansowana była ze środków miasta. W ramach prowadzonych zajęć, realizowano program wychowawczy z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia. Do świetlicy uczęszczało 30 dzieci sprawiających trudności dydaktyczne i wychowawcze, bądź których rodzina była w ciężkiej sytuacji materialnej i rodzinnej. Koszt dofinansowania świetlicy z funduszu na przeciwdziałanie alkoholizmowi wyniósł w zeszłym roku *59 510,30* złotych, w tym 21 783,82 złote wydatkowano na przygotowanie posiłków. Kwotę 5 340,91 złotych placówka przeznaczyła na doposażenie, zakupując między innymi drukarki oraz aparat fotograficzny. Dzieci korzystały z zajęć korekcyjnych i wyrównawczych oraz rozwojowych. Miały zapewnią opiekę w godzinach popołudniowych, gwarantującą zagospodarowanie czasu wolnego, rozwijanie własnych zainteresowań i kształtowanie postaw prospołecznych. Dzieciom pokazywano pozytywne strony życia rodzinnego, uczono zasad współżycia społecznego, tolerancji, akceptacji siebie i innych. Stworzenie alternatywnego środowiska rozwojowego pomagało dzieciom przezwyciężać trudności i niepowodzenia szkolne, skorygować zachowania aspołeczne, rozwijać zdolności i pasje poprzez organizowanie różnorodnych zajęć dodatkowych takich jak: zajęcia plastyczne, taneczne, sportowe. Prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne dotyczyły zagadnień poświęconych przeciwdziałaniu agresji, promocji zdrowia jako sposobu wykorzystywania czasu wolnego, współpracy w grupie oraz podtrzymywaniu i nawiązywaniu pozytywnych relacji, nauce tolerancji i akceptacji innych. W minionym roku podopieczni świetlicy 12 razy uczestniczyli w seansach filmowych, odwiedzili kręgielnię, salę zabaw. W ramach uwrażliwienia dzieci na obecność osób starszych w ich życiu oraz w ramach łączenia pokoleń odbywały się regularne spotkania z podopiecznymi DDPS. Kolejny już raz zostały zorganizowane półkolonie, w których mogły uczestniczyć także dzieci, niebędące podopiecznymi świetlicy. Dzieci miały zapewnionych wiele atrakcji, między innymi uczestniczyli w zajęciach organizowanych na basenie, zwiedzali archiwum i magazyn biblioteki w ramach cyklu „Konwent starych książek", brali udział w warsztatach edukacyjnych „Podróże po Europie", odwiedzili Park Etnograficzny w Chorzowie.

Integralnym elementem całorocznej pracy z dziećmi było dofinansowanie wyjazdu na letnie kolonie socjoterapeutyczne. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu, ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Będzina na realizację zadania pn. „Zorganizowanie letniego wypoczynku socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin mających problemy alkoholowe z terenu miasta Będzina" organizatorem kolonii był Caritas Diecezji Sosnowieckiej. Kolonie adresowane były do 130 uczniów – 100 uczniów szkół podstawowych, w tym do 30 podopiecznych Miejskiej Świetlicy Środowiskowej w Będzinie oraz 30 gimnazjalistów. Wypoczynek zorganizowany został w postaci czterech czternastodniowych turnusów. Pierwszy turnus w terminie od 4 lipca do 17 lipca br. został

zorganizowany w miejscowości Jaworzynka, dla 31 dzieci uczęszczających do Miejskiej Świetlicy Środowiskowej. Uczestnicy kolonii zostali zakwaterowani w Domu Wczasowym „OLZA", wyposażonym w dwu, trzy, cztero i pięcioosobowe pokoje z łazienkami, jadalnię, świetlicę ze stołem tenisowym, sprzętem audio video. Na terenie ośrodka znajdował się zadaszony basen wraz z węzłem sanitarnym, plac zabaw wraz z miejscem biwakowym i grillowym. Kolejne dwa turnusy zorganizowane zostały w Zakopanem – dla 35 dzieci ze szkół podstawowych, w terminie od 5 do 18 sierpnia oraz 30 gimnazjalistów, w okresie od 18 do 31 sierpnia. Koloniści wypoczywali w Pensjonacie „Bachledówka" dysponującym pokojami dwu, trzy i czteroosobowymi z łazienką, jadalnią, świetlicą wyposażoną w sprzęt audio, telewizor, dvd, boiskami sportowymi, sprzętem sportowym, placem zabaw. Kolejny turnus odbył się w Zalesiu koło Limanowej w okresie od 18 do 31 sierpnia 2016 roku dla 35 dzieci ze szkół podstawowych. Uczestnicy kolonii zostali zakwaterowani w Ośrodku Agroturystycznym w pokojach dwu, trzy, cztero i pięcioosobowych, z pełnym węzłem sanitarnym, jadalnią oraz świetlicą wyposażoną w sprzęt sportowy.

Przyznane środki finansowe w wysokości *149 144* złotych wydatkowano na czternastodniowy pobyt wraz z wyżywieniem (cztery posiłki dziennie), transport, wynagrodzenie dla kadry, koszty programowe, leki i środki opatrunkowe, środki czystości oraz koszt obsługi administracyjnej. Głównym celem pobytu dzieci na koloniach był: wypoczynek i poprawa ogólnej kondycji organizmu, wzmocnienie poczucia własnej wartości, edukacja profilaktyczna i społeczna, polegająca na budowaniu przyjaznych więzi wśród rówieśników. Motywowanie do wyboru właściwych wzorców życiowych a także edukacja historyczna poprzez organizację licznych wycieczek, zapoznanie się z zabytkami kultury polskiej, poznanie historii, tradycji i zwyczajów regionu.

W trakcie wypoczynku realizowany był program integracyjny z elementami profilaktyki alkoholowej „Poprawiamy swoje JA", którego głównym celem była poprawa własnego wizerunku dzieci mających utrudniony kontakt z rówieśnikami, wzmocnienie poczucia własnej wartości, zmniejszenie ich niepokoju i lęku. Program dostosowany był do wieku dzieci. Oprócz tego realizowany był program „Wakacyjna przygoda" promujący aktywny wypoczynek rekreacyjno – sportowy oraz program profilaktyczno – zdrowotny „Jestem eko", polegający na dostarczeniu uczestnikom podstawowej wiedzy z zakresu ekologii oraz promowaniu zdrowego trybu życia. Organizator zapewnił dzieciom udział w licznych wycieczkach, między innymi: wycieczki piesze po okolicy, szlaki turystyczne Beskidu Śląskiego, wycieczka autokarowa do Cieszyna, objazdowa po Trójwsi (Istebna, Jaworzynka, Koniaków), do Wisły, Ustronia oraz Nowego Targu. Każdego dnia dzieci uczestniczyły w zabawach animacyjnych – dyskoteki, bal przebierańców, ognisko z pieczeniem kiełbasek, festiwal piosenki.

Wiele atrakcji dla 80 dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym przygotował w ramach ferii i półkolonii Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie. Podczas tygodnia zimowych i letnich wakacji odbyły się liczne zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, wspierające aktywność sportową młodych ludzi. W ramach oferty miały miejsce wycieczki krajoznawcze: Zwiedzanie Parku Świętego Mikołaja w Parku Rozrywki w Zatorlandzie, wycieczka do Wioski Indiańskiej w Jura Adventure Park w Kiełkowicach, wycieczka na Pogorię IV w Dąbrowie Górniczej – rejs motorówką. Dzieci uczestniczyły w seansach filmowych „Operacja Arktyka", „Disco robaczki" , brały udział w warsztatach przygotowanych przez miejskie instytucje kultury Największą atrakcją dla dzieci były gry i zabawy (zabawy na trampolinie, zajęcia kreatywne, sportowe, konkursy) zlokalizowane na plaży „Zaczarowana Przystań" przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie. Podopiecznym zapewniono posiłki – śniadanie i obiad. Zwieńczeniem atrakcji były upominki, dyplomy oraz artykuły promujące Miasto Będzin. Na ten cel wydatkowano w sumie *8 475,76* złotych, w tym *1 995,82* złotych stanowił koszt wyżywienia.

Realizując III zadanie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok, wskazujące na konieczność **prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży,** podejmowane były działania mające na celu zwiększenie działań o charakterze profilaktycznym, w tym pogłębianie świadomości uczniów o szkodliwości picia alkoholu. Podejmowane przedsięwzięcia miały charakter uniwersalny, czyli adresowany do całej populacji dzieci i młodzieży bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych.

W związku z powyższym zakupiona została usługa polegająca na zorganizowaniu spektaklu profilaktycznego, adresowanego do dzieci z klas I - III szkół podstawowych pn. „Miłek Opiłek". Sztuka teatralna, która podejmowała trudny temat przezwyciężania uzależnień oraz walki z alienacją społeczną. Na przykładzie historii sympatycznego, choć nieco zagubionego i zamkniętego w swoim małym świecie Miłka, który maskuje negatywne emocje i swoją nieporadność w zawieraniu przyjaźni nawykowym zapijaniem problemów, autor ilustruje schemat popadania w niełatwe do przezwyciężenia nałogi. Scenariusz sztuki był konsultowany z terapeutą, który wskazał najważniejsze problemy jakie powinny być uwzględnione w spektaklu. Dzięki temu pokazany został mechanizm uzależnienia oraz współuzależnienia. Całość usługi wyniosła *15 000 złotych,* na którą składały się między innymi: opracowanie scenariusza, konsultacja merytoryczna ze specjalistą terapii uzależnień, przygotowanie odpowiedniej scenografii i ścieżki dźwiękowej,

wydruk plakatów oraz ulotek, prezentacja dwóch spektakli dla uczniów klas II i III szkół podstawowych, przeprowadzenie przez specjalistę terapii uzależnień po spektaklu prelekcji podsumowującej wiedzę wyniesioną ze spektaklu oraz przygotowanie poczęstunku dla dzieci.

Ponadto został opracowany zeszyt metodyczny dotyczący treści spektaklu w postaci gier i ćwiczeń logicznych, przeznaczony dla nauczycieli, który mogli wykorzystać do przeprowadzenia lekcji dydaktycznych dla dzieci w szkołach podstawowych, poruszając w sposób bezpieczny tematykę uzależnień.

Podejmując działania profilaktyczne adresowane do wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych pokryty został w minionym roku koszt warsztatów i programów profilaktycznych, dostosowanych do potrzeb każdej ze szkół, prezentujących zagrożenia wynikające z zażywania napojów alkoholowych i innych środków odurzających. Podejmowały tematykę dotyczącą zagrożeń płynących z internetu i kształtowały umiejętności opanowania i przezwyciężania złości i agresji. Realizowane programy miały na celu: wyeliminowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży, integrację środowisk rówieśniczych, uświadomienie zagrożeń płynących z używania środków psychoaktywnych, kształtowanie wśród młodych mieszkańców miasta odpowiedzialnych postaw, dokonywanie właściwych wyborów, czy radzenie sobie w sytuacjach zagrożenia. Na zakup n/w programów wydatkowano kwotę *15 955,60 złotych.* W zajęciach warsztatowych oprócz uczniów uczestniczyli także ich rodzice i nauczyciele.

Nr szkoły	Rodzaj podejmowanych działań profilaktycznych	Adresaci	Kwota
Szkoła Podstawowa nr 1	Warsztaty profilaktyczne - „Internet zagrożenia w sieci". Tematem spotkania była cyberprzemoc oraz prawno – społeczne konsekwencje niewłaściwych zachowań uczniów w sieci. Szczególną uwagę zwrócono na bezpieczeństwo dzieci oraz ich pozorną anonimowość w sieci.	Uczniowie klas VI 58 uczniów 8 nauczycieli	1000 zł
Szkoła Podstawowa nr 4	Programy profilaktyczne: 1.„Cukierki". Program oparty na bajce skierowany do najmłodszych uczniów. Przybliżenie dzieciom podstawowych informacji na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych, umiejętność nazywania własnych uczuć, wzmacnianie pozytywnego obrazu samego siebie, nauka postaw asertywnych względem osób nieznajomych. 2. „Kto mieczem wojuje". Profilaktyka zachowań agresywnych. Uczenie się sposobów radzenia sobie ze złością, stworzenie kodeksu zachowania akceptowanego w szkole i innych miejscach publicznych. 3. „Komunikacja w grupie". Istotą programu było spojrzenie na proces komunikacji inaczej niż zazwyczaj, przyjrzenie mu się z dystansem. 4. „Zaplątani w sieci". Wskazanie zagrożeń i pozytywnej roli środków masowego przekazu, przekazanie informacji na temat uzależnienia od komputera, propagowanie bezpiecznego zachowania w sieci, promowanie bezpiecznych stron i serwisów internetowych.	Uczniowie klas II 58 uczniów 5 nauczycieli Uczniowie klas II i III 43 uczniów 3 nauczycieli Uczniowie klas IV i V 41 uczniów 5 nauczycieli Uczniowie klas VI 38 uczniów 4 nauczyciel	1000 zł

Szkoła Podstawowa nr 6	1. „Kto mieczem wojuje”. Profilaktyka zachowań agresywnych. Radzenie sobie z negatywnymi uczuciami, poznawanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami. 2. „Komunikacja w grupie”. Zdobycie umiejętności komunikowania swoich uczuć, myśli sądów, pozyskanie wiedzy na temat prawidłowej i skutecznej komunikacji, wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce, w zabawach.	Uczniowie klas I-III 81 uczniów 6 nauczycieli Uczniowie klas IV – VI 75 uczniów 4 nauczycieli	1000 zł
Szkoła Podstawowa nr 8	Programy profilaktyczne: 1. „Cukierki”. Program oparty na bajce skierowany do najmłodszych uczniów. Przybliżenie dzieciom podstawowych informacji na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych, umiejętność nazywania własnych uczuć, wzmacnianie pozytywnego obrazu samego siebie, nauka postaw asertywnych względem osób nieznajomych. 2 .„Kto mieczem wojuje”. Profilaktyka zachowań agresywnych. Radzenie sobie z negatywnymi uczuciami, poznawanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami. 3. „Komunikacja w grupie”. Istotą programu jest spojrzenie na proces komunikacji inaczej niż zazwyczaj, przyjrzenie mu się z dystansem. Dzieci otrzymały wiedzę na temat komunikacji i wykorzystywania jej w praktyce. 4. „Zaplątani w sieci”. Wskazanie zagrożeń i pozytywnej roli środków masowego przekazu, przekazanie informacji na temat uzależnienia od komputera, propagowanie bezpiecznego zachowania w sieci, promowanie bezpiecznych stron i serwisów internetowych.	Uczniowie klas I-III 62 uczniów 5 nauczycieli Uczniowie klas I- III 41 uczniów 3 nauczycieli Uczniowie klas IV - VI 45 uczniów 4 nauczycieli Uczniowie klas IV - VI 32 uczniów 4 nauczycieli	1000 zł
Szkoła Podstawowa nr 10	1. „Integracja” 2. „Oczy szeroko otwarte” Głównym celem programów profilaktycznych było promowanie postawy tolerancyjnej względem innych ludzi, wskazywanie szacunku do drugiego człowieka, zapobieganie postawom oceniania ludzi po pozorach.	Uczniowie klas III – VI 212 uczniów 13 nauczycieli	1000 zł
Szkoła Podstawowa nr 11	1. „Zagrożenia związane z siecią”. Poruszana tematyka to: cyberprzemoc, szkodliwe treści w sieci, uzależnienie od internetu. Warsztaty uświadomiły dzieciom jakie zagrożenia czyhają w internecie, ale również pokazały jakie korzyści mogą płynąć z umiejętnego korzystania z sieci. 2. „Oczy szeroko otwarte”. Poruszana tematyka: promocja postawy tolerancyjnej względem innych ludzi, okazywanie szacunku do drugiego człowieka, nauka radzenia sobie z problemami, zachęcanie do budowania dobrych relacji z dorosłymi i ludźmi starszymi. 3. „Ja, Ty, My, Wy, Oni, One”. Poruszana tematyka: integracja w rodzinie, szkole, klasie, tworzenie atmosfery bezpieczeństwa, akceptacji, doskonalenie relacji między rówieśnikami, rodzicami i wychowawcą, budowanie wzajemnego szacunku i zrozumienia.	Uczniowie klas VI 30 uczniów 5 nauczycieli Uczniowie klas III – VI 158 uczniów 14 nauczycieli Uczniowie klas III 13 uczniów, 11 rodziców 3 nauczycieli	1000 zł
Gimnazjum nr 1	1. „Jestem – jak łatwo powiedzieć”. Spektakl profilaktyczny mówiący o szacunku wobec samego siebie, zarówno w sferze realnej jak i cybernetycznej. Podkreślający problem nietolerancji i konsekwencji wynikających z takiej postawy.	Uczniowie klas III 100 uczniów 4 nauczycieli	

	2. „100 km/h”. Spektakl profilaktyczny poruszający problem „przyjaźni po grób”, skutków zażywania narkotyków i trudnych relacji młodych ludzi z rodzicami. Program miał na celu uzmysłowienie młodzieży tempa uzależnienia oraz skutków zażywania narkotyków, uświadomienie szybkości i nieuchronności upływu czasu, kruchości ludzkiego życia. 3.”Komunikacja w grupie”. Warsztat mający na celu poprawę relacji w zespole klasowym.	Uczniowie klas I i II 210 uczniów 10 nauczycieli uczniowie klasy I 25 uczniów 1 nauczyciel	1000 zł
Gimnazjum nr 3	1. „Debata”. Głównym celem programu było zwiększenie wiedzy na temat uzależnienia od alkoholu, promowanie abstynencji oraz praca nad osobistymi postanowieniami młodzieży.	Wszyscy uczniowie gimnazjum 120 uczniów 9 nauczycieli	1000 zł
Miejski Zespół Szkół nr 1	1. „Spójrz inaczej”. Uczniowie poznają mechanizm uzależnienia, wymieniają jego fazy, diagnozują stan swojej wiedzy dotyczącej środków i zachowań uzależniających. 2. „Spójrz inaczej”. W trakcie warsztatów nauczyciele poznają mechanizmy uzależnienia, diagnozują stan swojej wiedzy dotyczącej środków i zachowań uzależniających, poznają zasady interwencji profilaktycznej, poznają i ćwiczą sposoby wspierania uczniów w rozwoju emocjonalno – społecznym. 3. Konsultacje dla rodziców. Możliwość indywidualnej rozmowy i konsultacji w sprawach problemów uczniów. 4. „Motywacja i poczucie własnej wartości” .Temat skłaniał młodzież do refleksji nad wyborem kierunku drogi życiowej godzącej własne zainteresowania, talenty, wartości i aspiracje konfrontując je z wymaganiami oraz pułapkami współczesnego świata. Warsztaty motywacyjne, których celem było zwiększenie w uczestnikach poczucia własnej wartości, pielęgnowania go.	Uczniowie klas VI 64 uczniów 49 nauczycieli 8 rodziców uczniowie klas I i II gimnazjum 170 uczniów 7 nauczycieli	2000 zł
Miejski Zespół Szkół nr 2	1. „Miłek Opiłek”. Spektakl profilaktyczny, którego celem było pokazanie młodemu widzowi, ku przestrodze, czym jest uzależnienie i jakie niesie ze sobą skutki. 2. „Buller – agresywne puzzle”. Spektakl profilaktyczny, który poruszał różne aspekty agresji i przedstawiał ich negatywny wpływ na relacje społeczne. Po przedstawieniu młodzież wzięła udział w warsztatach dotyczących poruszanych problemów.	Uczniowie klas I – III 67 uczniów 12 nauczycieli Uczniowie gimnazjum 80 uczniów 10 nauczycieli	2000 zł
Miejski Zespół Szkół nr 3	1. „Świat według Reksia”. Bajka profilaktyczno-edukacyjna poruszająca tematykę zapobiegania agresji, bezpiecznego korzystania z internetu oraz promująca zdrowy styl życia. 2. „Twoje nowe jutro”. Spektakl profilaktyczny dotyczący zapobiegania przemocy i agresji, podstaw wiedzy o substancjach psychoaktywnych, ich szkodliwości i łamania prawa w związku z ich zażywaniem. 3. „Upadły anioł”. Spektakl profilaktyczny na temat przeciwdziałania agresji i zachowaniom ryzykownym, zarządzania emocjami, umiejętności kontroli stresu, rozwiązywania sytuacji konfliktowych, zapobiegania zagrożeniom związanym ze środkami psychoaktywnymi. 4. „Spacer po linie”. Spektakl profilaktyczny na temat przeciwdziałania agresji i zachowaniom ryzykownym, zarządzania	Uczniowie klas I -III 100 uczniów 6 nauczycieli Uczniowie klas IV-VI 90uczniów 6 nauczycieli Uczniowie klas II – III gimnazjum 80 uczniów 8 nauczycieli Uczniowie klas I – II gimnazjum	

	emocjami, umiejętności kontroli stresu, rozwiązywania sytuacji konfliktowych, zapobiegania zagrożeniom związanym ze środkami psychoaktywnymi, realizacja modelu motyw-decyzja-odpowiedzialność, skutków prawnych zachowań aspołecznych. 5. Zajęcia warsztatowe na temat zagrożeń związanych z nikotynizmem i alkoholizmem	63 uczniów 6 nauczycieli Uczniowie klas 6 i I klasy gimnazjum 65 uczniów 9 nauczycieli	1995,60 zł
Miejski Zespół Szkół nr 4	1. „Figle śmigle”. Spektakl profilaktyczny, który nauczył młodych widzów empatii oraz odpowiedzialności za własne działania. Pokazał, że pomaganie innym może przynosić radość. Poruszył problematykę uprzedzeń, przemocy, wandalizmu. 2. „Głucha melodia”. Spektakl profilaktyczny poruszający problematykę przemocy w rodzinie i szkole. 3. „Horn”. Spektakl profilaktyczny poruszający tematykę uzależnienia od komputera i braku rozgraniczenia między światem wirtualnym i realnym. Zwracał uwagę na wpływ cyberprzestrzeni na relacje międzyludzkie, zagrożenie przejęcia kontroli nad życiem młodego człowieka oraz wszechogarniającą komputeryzację.	Uczniowie klas 0-III 146 uczniów 8 nauczycieli Uczniowie klas IV – VI 108 uczniów Uczniowie gimnazjum 140 uczniów	1960 zł
	RAZEM :	2615 uczniów 231 nauczycieli 19 rodziców	15 955,60

We wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach w ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok prowadzone były zajęcia sportowe, stanowiące integralny element szkolnego programu profilaktycznego, konstruktywnie wpływającego na postawy młodych ludzi wobec używek. Zajęcia sportowe miały na celu: propagowanie zdrowego stylu życia, kontrolowanie własnych negatywnych zachowań i emocji, rozładowanie napięć i energii nagromadzonej podczas zajęć lekcyjnych, rozwijanie postawy asertywności, eksponowanie pozytywnych zachowań, zaktywizowanie do ćwiczeń fizycznych, rozwijanie zainteresowań i umiejętności ruchowych, wdrażanie reguły fair-play. Uczestnicy zajęć sportowych omawiali zagadnienia dotyczące ich własnego zdrowia i metod jego utrzymania w dobrym stanie. Świadomie i aktywnie uczestniczyli w rozmaitych formach aktywności, dostosowanych do zainteresowań i możliwości fizycznych każdego uczestnika. Odbywały się zajęcia poświęcone nauce gry w tenisa, badmintona, piłce siatkowej, jazdy na rolkach, łyżwach, nartach. W sumie w 3 621 godzinach zajęć uczestniczyło 839 uczniów. Na ten cel wydatkowano 194 218,80 złotych, przeznaczonych na wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla osób prowadzących zajęcia sportowe.

Picie alkoholu wpływa niekorzystnie nie tylko na zdrowie, lecz powoduje także kłopoty związane z prawidłowym funkcjonowaniem w społeczeństwie. Podejmując działania zmierzające do udzielania rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, kompleksowej pomocy psychospołecznej i prawnej, realizowane były w 2016 roku założenia ujęte w trzecim zadaniu Miejskiego Programu, tj. **zmniejszanie ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego.**

Konsekwencją życia z osobą nadużywającą alkoholu może być współuzależnienie, nie będące chorobą, lecz utrwaloną reakcją na przewlekłą i niszczącą sytuację życiową wynikającą z picia osoby bliskiej, ograniczającą w istotny sposób swobodę wyboru postępowania, prowadzącą do pogorszenia własnego stanu i utrudniającą realistyczne i skuteczne rozwiązanie problemów osobistych i problemów rodziny jako całości. Osoba współuzależniona nieświadomie przejmuje odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie, co w efekcie utrwala problem alkoholowy w rodzinie.

Bezpośrednia pomoc rodzinom, w których występuje problem alkoholowy udzielana była za pośrednictwem pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie. W ramach swoich kompetencji przygotowywali oni wszechstronny plan pomocy, przekazując informacje o przysługujących świadczeniach, udzielając pomocy finansowej w postaci zasiłków, wskazując miejsca i instytucje pomagające w rozwiązaniu problemu alkoholizmu, monitorując efekty podejmowanych działań. W 2016 roku świadczenia z tytułu alkoholizmu otrzymały 243 rodziny, w tym 378 osób, z tego 117 kobiet na łączną kwotę 855 906,44 złotych. Stanowili oni 11,5 % ogółu korzystających ze świadczeń MOPS. Liczba osób objętych pomocą z tytułu alkoholizmu w porównaniu z rokiem 2015 spadła o 192 osoby.

Z pomocy świadczonej przez konsultantów Działu Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Niebieskich Kart w Będzinie skorzystało na przestrzeni minionego roku wiele osób borykających się z problemem alkoholowym. W ramach wsparcia:

a) z pomocy konsultanta ds. uzależnień korzystało 660 osób, w tym 307 kobiet,
b) przeprowadzono 48 spotkań grupy psychoedukacyjnej dla 171 osób, w tym 73 kobiet,
c) przeprowadzono 67 indywidualnych konsultacji przez konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy,
d) przeprowadzono 37 konsultacji indywidualnych na temat uzależnień oraz procesu zdrowienia dla mieszkańców Schroniska dla Bezdomnych Mieszkańców Miasta przy ulicy Wolskiej,
e) 115 osób, w tym 70 kobiet korzystało ze wsparcia psychologa – konsultanta ds. interwencji,

f) 6 osób, w tym 1 kobieta korzystało ze wsparcia psychologa oraz konsultanta ds. profilaktyki społecznej,
g) 44 osoby, w tym 15 kobiet korzystało ze wsparcia konsultanta ds. rodzin
h) 12 osób skorzystało z konsultacji lekarza psychiatry, który wystawił 10 skierowań na leczenia odwykowe.

Na wniosek Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pracownicy Ośrodka Pomocy rozeznali sytuację 90 rodzin, pod kątem występującego problemu uzależnienia od alkoholu.

W minionym roku działania w stosunku do osób doświadczających przemocy w rodzinie podejmował powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Będzina Nr 0050.215.2014 z dnia 16 maja 2014 roku Miejski Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem Zespołu było integrowanie i koordynowanie działań w zakresie inicjowania interwencji w środowisku dotkniętym przemocą i w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. Z uwagi na występującą przemoc w rodzinie, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" założono 114 Niebieskich Kart, tj o 50 mniej niż w roku 2015. Odbyły się cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 528 spotkań grup roboczych, opracowujących indywidualne plany pomocy oraz monitorujących sytuację rodzin dotkniętych przemocą. W sumie, w minionym roku prowadzono 237 „Niebieskich Kart".

Z informacji otrzymanych od Prezesa Sądu Rejonowego w Będzinie wynika, że w ciągu minionego roku wydano 52 wyroki dotyczące przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu oraz 22 wyroki związane z przemocą domową. Prokuratura Rejonowa w Będzinie prowadziła 31 spraw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie wśród mieszkańców naszego miasta i skierowała w tej sprawie do Sądu Rejonowego 24 akty oskarżenia.

Już po raz jedenasty dla 250 uczniów ze szkół podstawowych, pochodzących z rodzin ubogich i dotkniętych alkoholizmem zorganizowana została miejska zabawa mikołajkowa. Dzieci miały okazję obejrzeć spektakl przygotowany przez Teatr Dzieci Zagłębia – „Miłek Opiłek" i otrzymać paczkę ze słodyczami. Całkowity koszt imprezy wyniósł *30 367,34* złotych, w tym 1450 złotych kosztował transport dla uczniów z oddalonych szkół, a 4 000 złotych spektakl. 30 paczek mikołajkowych trafiło do rąk podopiecznych Miejskiej Świetlicy Środowiskowej podczas uroczystej kolacji wigilijnej. Kwotą *5 000* złotych pokryto koszt usługi cateringowej dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podczas imprezy świątecznego jarmarku

bożonarodzeniowego. Zorganizowane spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń, uwag pod kątem ewaluacji zadań na rok następny oraz podsumowaniem założonych celów.

Kolejnym z przyjętych i realizowanych celów Miejskiego Programu było **zmniejszanie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego.** Konsekwencją nadużywania napojów alkoholowych jest, oprócz degradacji życia rodzinnego i zawodowego, także zakłócanie ładu i porządku publicznego.

Po spożyciu alkoholu dochodzi do pogorszenia koordynacji ruchowej, spowolnienia reakcji, błędnej oceny prędkości i odległości, pogorszenia pola widzenia. Jest to szczególnie ważne w przypadku prowadzenia pojazdów mechanicznych, wymagających dużej koncentracji i szybkiego reagowania. Ryzyko zagrożenia wypadkiem drogowym w zależności od stężenia alkoholu we krwi zwiększa się 7 razy przy stężeniu 0,5-1,0 promila, 31 razy przy stężeniu 1,0 do 1,5 promila i 128 razy przy stężeniu powyżej 1,5 promila.

Przeciwdziałając zjawisku nietrzeźwości wśród kierowców, będących mieszkańcami naszego miasta gmina przystąpiła do dwóch kampanii społecznych: „Odpowiedzialny kierowca" i „Powstrzymaj pijanego kierowcę". W ramach w/w kampanii zorganizowana została impreza edukacyjno – profilaktyczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, adresowana do wszystkich mieszkańców miasta. Głównymi założeniem kampanii było: dostarczenie rzetelnych informacji mieszkańcom miasta o zaostrzonych zmianach w prawie jakie zostały wprowadzone wobec nietrzeźwych kierowców. Kampania pozwoliła dotrzeć z ważnymi informacjami nie tylko do kierujących, lecz także do pasażerów. Materiały adresowane były również do dzieci i młodzieży – przyszłych kierowców, a dotyczyły między innymi: edukacji kierowców w zakresie trzeźwego prowadzenia samochodu, trzeźwej jazdy rowerem, negatywnego wpływu narkotyków i dopalaczy na prowadzenie samochodu, edukacji w zakresie odpowiedzialności karnej nieletnich, bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym pieszo i rowerem. Zwieńczeniem kampanii był spektakl teatralny pn. „Pozory mylą" podejmujący tematykę walki z nałogiem alkoholowym W czasie imprezy uczestnicy otrzymywali materiały promujące kampanię. Na powyższy cel wydatkowano kwotę w wysokości *22 000* złotych.

W minionym roku pokryto w wysokości *123* złotych koszt kalibracji alkomatu Alkoblow, zakupionego w 2011 roku dla potrzeb Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji.

Z informacji otrzymanych od Straży Miejskiej w Będzinie wynika, iż na przestrzeni minionego roku podjęto 685 interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych. W porównaniu do ubiegłego roku zmalała liczba odnotowywanych z tego tytułu interwencji, co prezentuje tabela:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba interwencji odnotowanych przez Straż Miejską w Będzinie	251	209	354	424	512	703	631	607	692	685

źródło: Straż Miejska w Będzinie

W dalszym ciągu dzielnicą górującą w statystykach jest dzielnica Centrum i Ksawera. Straż Miejska odwiozła w sumie do Izby Wytrzeźwień 494 osoby, a 80 osób nietrzeźwych odwiezionych zostało do miejsca zamieszkania.

W ubiegłym roku do sosnowieckiej Izby Wytrzeźwień dowieziono w sumie 1434 osoby z terenu miasta Będzina. W 2016 roku w placówce przebywało ogółem 690 mieszkańców Będzina, w tym 41 kobiet.

Przedstawia to poniższa tabela:

Liczba osób mieszkańców Będzina umieszczanych w Izbie Wytrzeźwień											
	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
mężczyźni	872	785	827	1023	853	829	874	904	950	655	649
kobiety	88	82	74	84	51	64	56	62	78	49	41
nieletni	21	15	27	25	17	16	9	9	5	1	0
ogółem	**981**	**882**	**928**	**1132**	**921**	**909**	**939**	**975**	**1033**	**705**	**690**

źródło: Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu

Z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Będzinie wynika, że w 2016 roku odnotowano 2 278 wykroczeń popełnionych przez osoby nietrzeźwe. Podjęto ponadto 89 interwencji dotyczących występowania przemocy domowej i prowadzono 53 postępowania związane z procedurą „Niebieskie Karty".

Realizując działania zmierzające do zmniejszania zakłóceń porządku publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu, kontynuowana była współpraca z Policją oraz Strażą Miejską. Po raz kolejny przy udziale Komendy Powiatowej Policji w Będzinie i Straży Miejskiej dofinansowano kwotą *1675,51* złotych akcję adresowaną do przedszkolaków pn. „Bezpieczne przedszkole". Podczas imprezy przeprowadzono konkurs wiedzy na temat zasad bezpiecznego zachowania się i przestrzegania przepisów ruchu drogowego.

W Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok znalazł się cel mówiący o **zmniejszaniu rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym.** W ramach tego zadania - działając na podstawie wydanego w dniu 9 lipca 2015 roku Zarządzenia Prezydenta Miasta Będzina Nr 0050.283.2015 w sprawie zasad kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych usytuowanych na terenie Miasta Będzina jak również Zarządzenia Nr 0050.401.2015 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 3 grudnia 2015 roku w sprawie wprowadzenia harmonogramu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Będzina na I półrocze 2016 roku oraz Zarządzenia Nr 0050.268.2016 z dnia 14 czerwca 2016 roku w sprawie wprowadzenia harmonogramu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Będzina na II półrocze 2016 roku - skontrolowano w okresie od stycznia do grudnia 2016 roku 35 punktów posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W żadnym z punktów nie odnotowano przypadku łamania zasad i warunków korzystania z tychże zezwoleń.

W toku podjętych działań wydano 6 decyzje o cofnięciu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w związku z przedstawieniem fałszywych danych w oświadczeniu o wartości sprzedaży napojów alkoholowych.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Będzinie wynika, że w 2016 roku wykryto 14 nielegalnych rozlewni alkoholu.

Na przestrzeni ubiegłego roku Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach nie przeprowadził na terenie miasta żadnej kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez podmioty gospodarcze prowadzące sprzedaż wyrobów alkoholowych.

Zwiększając kompetencje członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników Wydziału Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej, członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz pedagogów szkolnych pokryty zostały koszt szkoleń w wysokości *2359,00* złotych, obejmujących swoim zakresem regulacje prawne związane z prawidłową realizacją zadań wynikających z ustawy o wychowaniu

w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, oraz podejmujące tematykę związaną z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Podejmując działalność profilaktyczno - informacyjną, w Miejskim Programie na 2016 rok wskazano na konieczność prowadzenia **edukacji publicznej i kształtowania opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu**. W związku z powyższym kontynuowano współpracę z lokalnymi gazetami i mediami, informującymi o podejmowanych w mieście przedsięwzięciach.

Miasto Będzin w minionym roku przystąpiło do wielu ogólnopolskich kampanii jak: „Zachowaj Trzeźwy umysł", „Postaw na rodzinę", „Odpowiedzialny kierowca", „Przeciw pijanym kierowcom" , „Przemoc boli". Celem powyższych akcji było przede wszystkim zwiększenie wiedzy na temat niebezpiecznych zachowań wynikających z nadużywania alkoholu oraz zbudowanie społecznego poparcia wobec problemów alkoholowych wywołujących szkody zdrowotne, społeczne i psychologiczne. Pozyskane w ramach kampanii ulotki oraz inne materiały edukacyjne przekazane zostały do właściwych służb i instytucji, w tym: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Świetlicy Środowiskowej, Sądu Rejonowego w Będzinie, placówek szkolnych i punktów sprzedających napoje alkoholowe. Na powyższe kampanie wydatkowano ogółem *9 400* złotych.

Akcją społeczną z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie była kampania pn. „Reaguj na przemoc". Inauguracja kampanii odbyła się 8 marca w Dzień Kobiet, bowiem jak wskazują dane statystyczne zdecydowaną większość ofiar przemocy stanowią właśnie kobiety. Przy okazji koncertu, który odbył się w Teatrze Dzieci Zagłębia wszystkie kobiety otrzymały broszury i ulotki definiujące zjawisko przemocy oraz informujące o punktach świadczących bezpłatną pomoc psychologiczną i prawną na terenie miasta. Koszt zorganizowania imprezy wyniósł *13 530* złotych.

Kolejnym przedsięwzięciem edukacyjnym dotyczącym powstrzymania przemocy domowej była czwarta edycja kampanii współorganizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pn. „Obalamy mity 2016". Głównym celem kampanii było zainteresowanie mieszkańców miasta tematyką przemocy. W pierwszym dniu kampanii, w kinie Nowość odbyła się emisja familijnej animacji nawiązującej do tematyki radzenia sobie z przemocą i emocjami pt." W głowie się nie mieści". Film stanowił wartościowy materiał edukacyjny zarówno dla dzieci jak i dorosłych. Seans filmowy poprzedzony został prelekcją psychologa dotyczącą problematyki przemocy w rodzinie, a także prezentacją krótkometrażowego filmu, prezentującego sondę przeprowadzoną wśród mieszkańców miasta poświęconą przemocy i wzbogaconą o komentarze pracowników Działu Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie. W drugim dniu kampanii odbyła się konferencja dla przedstawicieli służb pracujących w obszarze

przeciwdziałania przemocy. Spotkanie poświęcone zostało tematyce FAS oraz FASD. Wykład obfitował zarówno w teorię jak i wiele przykładów praktycznych, nad którymi pracowała prelegentka w swojej Fundacji FAStryga. Ogólny koszt kampanii wyniósł *4 720,00 złotych*.

Równolegle wspierane były akcje profilaktyczne, służące rekreacji i zabawie młodzieży bez alkoholu. Podejmowane w szkołach działania wychowawczo-profilaktyczne miały na celu wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa uczniów, uświadomienie im konsekwencji społeczno - prawnych nieodpowiednich zachowań oraz promocję zdrowia i aktywnych form spędzania czasu wolnego. Przedsięwzięcia profilaktyczne adresowane były do wszystkich uczniów, nie tylko tych pochodzących ze środowiska dotkniętego alkoholizmem.

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł" przebiegała pod hasłem „Dobra opieka – udany start w dorosłość", koncentrowała się na wspieraniu rozwoju dziecka poprzez eliminowanie cech charakteru wynikających z nadmiaru opieki lub braku opieki, wpływaniu na przyczynę negatywnych zachowań poprzez uświadamianie rodzicom zagrożeń wynikających z nadopiekuńczości i braku opieki oraz wspieraniu działalności wychowawczej szkół i placówek oświatowych w zakresie nowoczesnej edukacji prozdrowotnej poprzez prowadzenie zajęć profilaktycznych. Celem kampanii było również kształtowanie u dzieci i młodzieży postaw sprzyjających ich rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takich jak: uczciwość, odpowiedzialność, szacunek dla innych, przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym i kształtowanie postaw prozdrowotnych. Nowością w kampanii były karty pracy – scenariusze zajęć profilaktycznych, które były wykorzystywane na zajęciach z dziećmi i spotkaniach z rodzicami. W oparciu o materiały edukacyjne kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł" zorganizowane zostały konkursy plastyczne, festyny sportowe i happeningi. Za udział w konkursach i nadesłanie najciekawszych prac nagrodzono 19 uczniów: ze Szkoły Podstawowej nr 1, Szkoły Podstawowej nr 4, Szkoły Podstawowej nr 10, Miejskiego Zespołu Szkół nr 4.

Kolejnym przedsięwzięciem realizowanym wśród uczniów była kampania społeczna „Postaw na rodzinę", przebiegająca pod hasłem „Dobrze się rozumiemy". Jej celem było rozwijanie u dzieci inteligencji emocjonalnej, dzięki której młodzi ludzie potrafią panować nad sobą i mówić „nie", w sytuacjach zagrożenia, gdy ktoś proponuje im alkohol lub dopalacze oraz poszanowanie szacunku do wartości rodzinnych. W ramach kampanii odbyły się pikniki i festyny rodzinne, na które zapraszane były nie tylko dzieci z rodzicami ale również dziadkowie. Podczas spotkań zaplanowano wiele ciekawych atrakcji, między innymi: kącik zdrowia, który oferował szeroką gamę materiałów edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia.

Ostatnia kampania „Przemoc boli" podejmowała tematy dotyczące tolerancji, cyberporzemocy, mobbingu i agresji, a otrzymane materiały szkoły wykorzystywały podczas zajęć profilaktycznych.

W minionym roku opracowano i przekazano wszystkim miejskim instytucjom plakaty informujące o adresach i godzinach funkcjonowania punktów konsultacyjnych, świadczących na terenie Będzina pomoc i wsparcie osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom, w tym ofiarom przemocy domowej. Koszt usługi poligraficznej wyniósł *846,24 złotych*.

Odnosząc się do zadania Nr 5 **monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych** w 2016 roku opracowana została diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla miasta Będzina. Badany obszar dotyczył między innymi: skali problemów alkoholowych wśród osób dorosłych i młodzieży, dynamiki spożycia alkoholu oraz skuteczności oddziaływań profilaktyczno – leczniczych. W celu sporządzenia diagnozy przeprowadzono badanie ankietowe wśród 304 dorosłych mieszkańców miasta, 891 dzieci i młodzieży oraz 42 sprzedawców napojów alkoholowych. Koszt diagnozy wyniósł *4990 zł.* Z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych dla miasta Będzina wynika, iż 32 % ankietowanych mieszkańców wskazało problem alkoholowy jako ważne zjawisko społeczne. Najczęściej spożywanym alkoholem wśród dorosłych mieszkańców Będzina okazało się piwo 53 % deklaruje jego spożycie. Na drugim miejscu wśród preferencji ankietowanych znalazło się wino, po które sięga 27 %. Na pytanie dotyczące zmian w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku na przestrzeni ostatnich 10 lat 33 % badanych stwierdziło, że zdecydowanie spożycie wzrosło, aż 52 % badanych nie zauważa zmian, a zaledwie 15 % badanych uważa, że zmalało. Jedno z pytań dotyczyło częstotliwości spożywania alkoholu – 21 % zadeklarowało, że w ogóle nie spożywa alkoholu, 25 % pije alkohol okazjonalnie – rzadziej niż raz w miesiącu, 12 % kilka razy w miesiącu. Niewłaściwe spożywanie alkoholu może mieć negatywny wpływ zarówno na środowisko rodzinne, dotykając poszczególnych członków rodziny, jak i na środowisko społeczne, przyczyniając się do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców. Najpopularniejszym alkoholem wśród badanej młodzieży jest piwo – 56% uczniów szkół podstawowych oraz 72% gimnazjalistów, następnie wódka 14% szkoła podstawowa 17% gimnazjum. 11% uczniów szkoły podstawowej oraz 36% gimnazjalistów miało już kontakt z napojami alkoholowymi. 11% ankietowanych uczniów szkół podstawowych oraz 14 % gimnazjalistów uważa, że do spróbowania namówieni zostali przez kolegę /koleżankę. 17% uczniów podstawówki wskazuje na nieznajomych. Największy odsetek w obu przypadkach przyznaje, że sami chcieli spróbować. Na pytanie dotyczące, czy wprowadzili się w stan upojenia ponad 90% uczniów szkół podstawowych oraz ponad połowa gimnazjalistów odpowiedziała, że nigdy nie miała miejsca taka sytuacja. Co siódmy gimnazjalista przyznał, że kilka razy zdarzyło się mu upić. 11% gimnazjalistów zadeklarowało, że takie sytuacje miały miejsce wielokrotnie.

Pierwszy kontakt z alkoholem gimnazjaliści deklarują na wakacjach, uczniowie szkół podstawowych w domu. Mniej liczna grupa miała kontakt z alkoholem na dyskotece. W pytaniu na reakcję otoczenia na odmowę spożycia alkoholu odpowiedzi różniły się w zależności od grupy wiekowej. Dla uczniów szkół podstawowych najczęściej jest to brak reakcji – 23%, akceptacja i zrozumienie 13% ale także spory odsetek, bo 7% ankietowanych spotyka się z wyśmiewaniem. Podobnie wyglądają wyniki gimnazjalistów. Odmowa wypicia skutkuje najczęściej brakiem reakcji – 25%, akceptacją i zrozumieniem 16% oraz wyśmiewaniem 7%. Dla 65% uczniów szkół podstawowych oraz 55% gimnazjalistów picie alkoholu jest poważnym lub dość poważnym problemem społecznym. Ostatnią grupą badaną byli przedsiębiorcy posiadający zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. 47% ankietowanych jest zdania, że alkohol jest tak samo groźny zarówno w piwie, winie czy wódce. 36% wahało się z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi. Aż 17% sprzedawców, odpowiedziało, że „nie jest". Żaden z ankietowanych sprzedawców nie uważa za stosowne spożywanie napojów alkoholowych w punktach sprzedaży. 67% ankietowanych nie zgadza się na spożywanie w punktach sprzedaży. Aż 20% sprzedawców stwierdziło, że zdarza się to prawie codziennie. 50% ankietowanych, że taka sytuacja nie zdarza się, a 7% odpowiedziało, że alkohol na terenie ich sklepu spożywa się średnio raz w tygodniu. 83% sprzedawców uważa za niestosowne i nieodpowiednie sprzedaż osobom niepełnoletnim bądź nietrzeźwym, jednakże 17% ankietowanych nie widzi w tym nic niestosownego. 33% sprzedawców twierdzi, że nigdy nie spotkało się z sytuacją, aby ktoś sprzedał alkohol osobie nieletniej. Aż 67% zna takie przypadki. 85% sprzedawców stwierdziło, że nigdy nie sprzedali alkoholu ani papierosów osobie niepełnoletniej. 10% przyznało, że sprzedali takiej osobie, a 2%, że często im się to zdarza. 33% sprzedawców co najmniej raz w tygodniu spotyka się z sytuacją próby zakupu alkoholu przez nieletniego, 49 % spotyka się z nią bardzo rzadko.

Raport z diagnozy był podstawą do opracowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2017 rok, który wskazywał, iż nadal winny być kontynuowane działania stanowiące główne priorytety profilaktyki uzależnień, tj:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ich rodzin,
- realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- prowadzenie kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży na temat szkodliwości i skutków picia alkoholu oraz zażywania innych substancji psychoaktywnych,
- podjęcie działań profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych

ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne do satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,

- kontynuowanie interdyscyplinarnej współpracy z podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom,
- realizację szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.

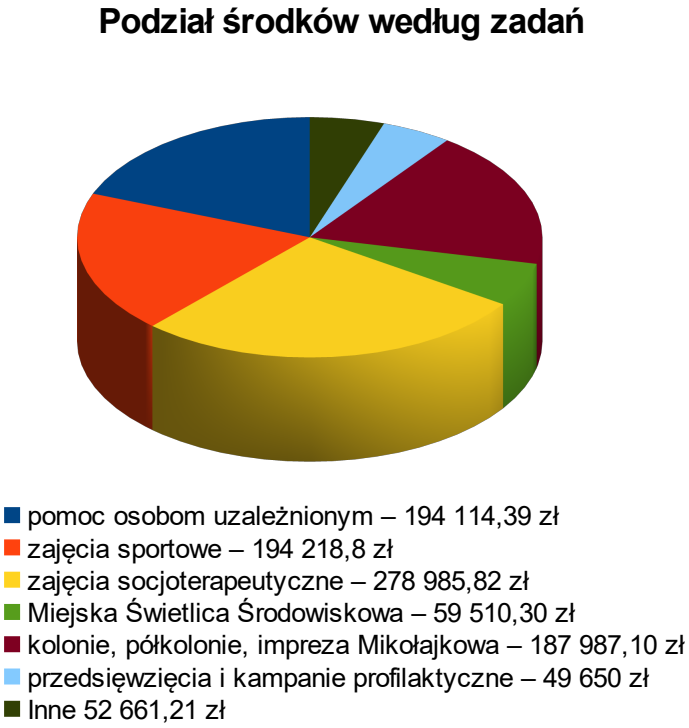
Reasumując, na realizację zadań ujętych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok przeznaczono kwotę 1 155 712 złotych, z tego wydatkowych zostało 1 017 127,62 złotych.

Największy odsetek wydatków poniesiony został na profilaktykę selektywną skierowaną do dzieci i młodzieży z grupy zwiększonego ryzyka. W ramach tych działań finansowano zajęcia socjoterapeutyczne prowadzone w szkołach oraz w Miejskiej Świetlicy Środowiskowej, zorganizowano kolonie i półkolonie profilaktyczne. Na ten cel wydatkowano łącznie 536 400,32 złotych.

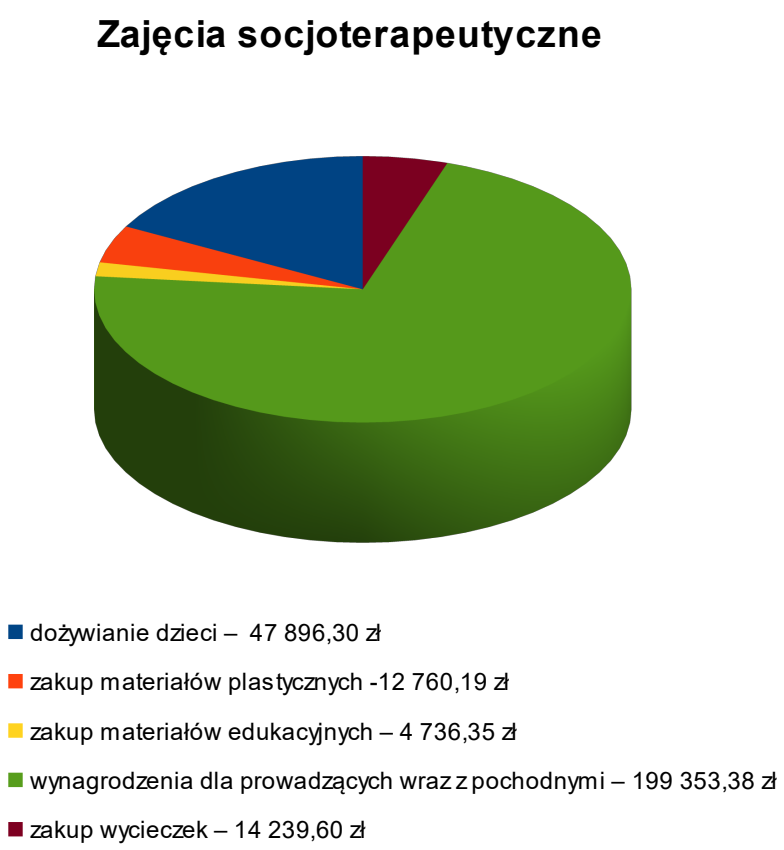
Drugimi, pod względem wielkości środków przedsięwzięciami były działania o charakterze uniwersalnym adresowane do wszystkich mieszkańców miasta, w tym kampanie edukacyjne i zajęcia sportowe. Na ten cel wydatkowano 286 612,91 złotych.

Trzecim blokiem wydatków były świadczenia udzielane osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom. Zabezpieczono na ten cel środki w wysokości 194 114,39 złotych.

Szczegółowy podział środków według zadań prezentuje poniższy diagram:

Największy odsetek środków został przeznaczony na realizację zajęć socjoterapeutycznych w szkołach. Biorąc pod uwagę realizację w/w zadania poniższy wykres przedstawia poniesione koszty w tym obszarze.

W wyniku zrealizowanych zadań, ujętych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok odnotowano między innymi:

- zwiększenie liczby godzin udzielanych bezpłatnych konsultacji indywidualnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu w NZOZ „Marvit",
- redukcję deficytów rozwojowych i socjalnych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, poprzez prowadzenie grup socjoterapeutycznych,
- ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży w następstwie prowadzonych zajęć sportowych i ich oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych,
- wzrost umiejętności społecznych i życiowych dzieci uczęszczających na zajęcia do Miejskiej Świetlicy Środowiskowej,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom w trakcie wakacji, poprzez organizację kolonii socjoterapeutycznych i półkolonii przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie

i Miejskiej Świetlicy Środowiskowej w Będzinie,

- zwiększenie świadomości mieszkańców na temat alkoholizmu i zjawiska przemocy domowej poprzez udział w licznych kampaniach o zasięgu ogólnopolskim: „Zachowaj Trzeźwy Umysł", „Reaguj na przemoc", „Odpowiedzialny kierowca", „Powstrzymaj pijanego kierowcę", „Postaw na rodzinę",
- zwiększenie dostępności do pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, poprzez działalność Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracę grup roboczych,
- zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej w wyniku zorganizowania lokalnej kampanii edukacyjnej „Obalamy mity",
- zmniejszenie liczby „Niebieskich Kart" zakładanych w następstwie występowania przemocy domowej,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy domowej, poprzez kontynuowanie działalności Punktów Konsultacyjno – Informacyjnych dla ofiar przemocy,
- zmniejszenie liczby osób umieszczanych w Izbie Wytrzeźwień,
- ograniczenie zjawiska naruszeń prawa na rynku alkoholowym poprzez przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- zwiększenie liczby osób objętych leczeniem odwykowym w systemie stacjonarnym i ambulatoryjnym,
- zmniejszenie liczby interwencji, odnotowanych przez Straż Miejską w związku z naruszaniem porządku przez osoby nietrzeźwe.